

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๔๐๔/ว.๑๓๕

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๔ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง การเปลี่ยนรูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่

เรียน ผู้สอบบัญชี

อ้างถึง ๑. คู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗)

๒. หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๙๑ และ ๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ และปรับเปลี่ยนรูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่โดยปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนในรายงานของผู้สอบบัญชีให้เป็นไปตามรูปแบบที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ และปรับเปลี่ยนหัวข้อรายงานผลการตรวจสอบบัญชีโดยเพิ่มสาระสำคัญที่พบจากการตรวจสอบทำให้เนื้อหาในรายงานการสอบบัญชีมีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อแจ้งให้สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ทราบ และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในส่วนที่เป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาการจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชียังคงปฏิบัติตามคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์เป็นไปในแนวทางเดียวกันจึงเห็นสมควรให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ยกเลิกเฉพาะรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานผลการตรวจสอบบัญชีในคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗) และยกเลิกหนังสือที่อ้างถึง ๒

๒. ให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ถือปฏิบัติตามรูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่ โดยใช้สำหรับการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่มีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป กรณีวิธีปฏิบัติงานใดที่ขัดหรือแย้งกับวิธีการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในรูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางนี้

๓. ให้ผู้สอบบัญชีจัดส่งรายงานของผู้สอบบัญชี รายงานผลการตรวจสอบบัญชี และงบการเงินให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เพื่อนำเสนอไว้ในรายงานประจำปีของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางบริสุทธิ์ เปรมประพันธ์)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี

โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๒๔๐ - ๕๕ ต่อ ๓๔๐๑

โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๗๗๒

รูปแบบรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ใหม่

ตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีจัดทำรายงานการสอบบัญชี ตามคู่มือการจัดทำ
รายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ (กุมภาพันธ์ 2557) ไปแล้วนั้น

เนื่องจากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ออกมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ
รายงานการสอบบัญชีฉบับใหม่ให้ถือปฏิบัติ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงได้ปรับปรุงรายงานของผู้สอบบัญชีให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงรายงานผลการตรวจสอบบัญชีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีสาระสำคัญ
เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ที่รับการตรวจสอบบัญชีอีกด้วย

ทั้งนี้ รายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีและรูปแบบรายงาน
ผลการตรวจสอบบัญชีพร้อมแนวทางการรายงานการสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม เนื้อหาสาระและแนวทางในเรื่องอื่น ๆ
ยังคงปฏิบัติตามคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ดังกล่าวข้างต้น

สำหรับรูปแบบและแนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ที่ปรับเปลี่ยน มีดังนี้

① รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี อย่างไม่มีเงื่อนไข หรือ แบบมาตรฐาน

1. ชื่อรายงาน-->	รายงานของผู้สอบบัญชี
2. ผู้แต่งตั้ง --> ผู้สอบบัญชี	เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์
3. วรรค --> ความเห็น	ความเห็น ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์.....ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่.....(ปีปัจจุบัน).....งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด (ถ้ามี) สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสหกรณ์..... ณ วันที่..... (ปีปัจจุบัน).....ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด (ถ้ามี) สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
4. วรรค --> เกณฑ์ในการ แสดงความเห็น	เกณฑ์ในการแสดงความเห็น ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า
5. วรรค --> เรื่องสำคัญใน การตรวจสอบ	เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คือ เรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้ เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้ (อธิบายเรื่องที่คุณสอบบัญชีพิจารณาว่า มีนัยสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบโดยแยกเป็นแต่ละเรื่อง)..... 1. 2. ฯลฯ

6. วรรค --->
 ความรับผิดชอบ
 ของคณะกรรมการ
 ดำเนินการสหกรณ์
 ต้องการเงิน

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องการเงิน

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควร ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงิน ที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์รับผิดชอบในการประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความตั้งใจที่จะเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

7. วรรค --->
 ความรับผิดชอบ
 ของผู้สอบบัญชี
 ต่อการตรวจสอบ
 งบการเงิน

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์จะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้าพเจ้าได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของข้าพเจ้า รวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของสหกรณ์

● ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

● สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับว่า มีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าต้องให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือถ้าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของข้าพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้สหกรณ์ต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่องได้

● ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกี่ยวกับขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในซึ่งข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

จากเรื่องทั้งหลายที่สื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินในงวดปัจจุบันและกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับห้ามไม่ให้เปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณะหรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้า เพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะจะได้รับการสื่อสารดังกล่าว

8. ลายมือชื่อ --->
ของผู้สอบบัญชี

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้สอบบัญชี

9. ที่ตั้ง --->
สำนักงานของ
ผู้สอบบัญชี

ที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชี

10. วันที่ --->
ในรายงาน

วันที่.....

❖ คำอธิบายประกอบการจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชี อย่างไม่มีเงื่อนไข หรือ แบบมาตรฐาน

ผู้สอบบัญชีนำเสนอรายงานโดยใช้หัวข้อนำ เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในเรื่องที่รายงานได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. ชื่อรายงาน

ให้ระบุชื่อรายงานนี้ว่า “รายงานของผู้สอบบัญชี”

2. ผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี

ให้ระบุชื่อผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี คือ นายทะเบียนสหกรณ์

3. วรรคความเห็น

3.1 ให้ระบุอย่างชัดเจนว่า งบการเงินของสหกรณ์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ดังนี้

(1) งบการเงินของสหกรณ์ประเภท**ออมทรัพย์** ประกอบด้วย

- งบแสดงฐานะการเงิน
- งบกำไรขาดทุน
- งบกระแสเงินสด
- หมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

(2) งบการเงินของสหกรณ์ประเภท**อื่น** ประกอบด้วย

- งบแสดงฐานะการเงิน
- งบกำไรขาดทุน
- หมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุเรื่องอื่น ๆ

3.2 ให้ระบุการแสดงความเห็นอย่างชัดเจนว่า เป็นการแสดงความเห็นต่อ**งบการเงิน** และสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ใด

3.3 ให้ระบุการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีต่อ**งบการเงิน**อย่างชัดเจนว่า งบการเงินแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด (ถ้ามี) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

4. วรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ให้อธิบายเกณฑ์ในการแสดงความเห็น โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่า ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และผู้สอบบัญชีเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็น

5. วรรคเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

ให้ระบุ “เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ” (Key Audit Matters : KAM) โดยให้ผู้สอบบัญชีใช้ดุลยพินิจ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงสูงหรือความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบ งบการเงิน และเรื่องที่สื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องการความใส่ใจเป็นพิเศษจากผู้สอบบัญชี ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ทั้งนี้ องค์ประกอบของ “เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ” ควรระบุว่า

- เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โดยอ้างอิงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน เช่น งบแสดงฐานะการเงิน/ งบกำไรขาดทุน/หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ...
- เหตุผลที่เลือกเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ
- อธิบายว่าผู้สอบบัญชีได้ใช้วิธีการตรวจสอบในเรื่องนั้นอย่างไร

6. วรรคความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่องบการเงิน

ระบุถึงความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน รวมทั้ง จัดให้มีการควบคุมภายในที่จำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำและนำเสนองบการเงินตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด และความรับผิดชอบในการประเมินความเหมาะสมของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่องและเปิดเผยเกี่ยวกับ ความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่อง

“การควบคุมภายในที่จำเป็น” หมายถึง การจัดให้มีการจัดการเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำที่เกี่ยวข้อง และมีความเหมาะสม เพียงพอที่จะทำให้งบการเงินของสหกรณ์แสดงข้อมูลที่เป็นความจริงและถูกต้องตามที่ควร

7. วรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

ระบุข้อความที่แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี ดังนี้

- (1) วัตถุประสงค์การตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ อาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่า มีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกัน จะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้
- (3) การตรวจสอบของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
- (4) ผู้สอบบัญชีได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ
- (5) ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่า ความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผลการแสดงผลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

(6) สรุปลักษณะเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปลักษณะมีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่

(7) เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้สหกรณ์ต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

(8) การสื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกี่ยวกับแผนการตรวจสอบ ประเด็นที่ตรวจพบ รวมถึงข้อสังเกตเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่พบในระหว่างการตรวจสอบ

8. ลายมือชื่อผู้สอบบัญชี

ให้ผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งระบุชื่อเต็มของผู้สอบบัญชีไว้ในวงเล็บ

9. ที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชี

ระบุที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชีหรือที่อยู่อาศัยของผู้สอบบัญชี (ในกรณีที่ไม่มีสำนักงานสอบบัญชี) ที่สามารถติดต่อได้ กรณีผู้สอบบัญชีใช้กระดาษที่ระบุที่ตั้งสำนักงานสอบบัญชีจัดทำรายงานก็ไม่จำเป็นต้องระบุที่ตั้งสำนักงานซ้ำอีก สำหรับผู้สอบบัญชีภาครัฐ ให้ระบุหน่วยงานที่ผู้สอบบัญชีสังกัด ดังนี้

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

10. วันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี

ระบุวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีควรใช้วันที่สิ้นสุดการตรวจสอบเป็นวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งอาจเป็นวันที่เดียวกันหรือวันที่หลังจากวันที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ลงลายมือชื่อในงบการเงิน ทั้งนี้วันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีต้องไม่ก่อน

(1) วันที่ที่ผู้สอบบัญชีได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ และ

(2) วันที่ที่เสร็จสิ้นการสอบทานงานสอบบัญชี ตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพงานของสำนักงาน

นอกจากองค์ประกอบพื้นฐานของรายงานของผู้สอบบัญชี แบบมาตรฐานข้างต้นแล้ว ในบางสถานการณ์ ผู้สอบบัญชีต้องการเน้นข้อมูลและเหตุการณ์ที่มีสาระสำคัญซึ่งได้มีการเปิดเผยไว้แล้วอย่างเพียงพอในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยการเพิ่มวรรค “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” ต่อจากวรรค “เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ” อย่างไรก็ตาม หากผู้สอบบัญชีพิจารณาว่าเรื่องที่ต้องการเน้นมีสาระสำคัญมากกว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบให้เพิ่มวรรค “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” ก่อนวรรค “เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ” การเพิ่มวรรค “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 706 (ปรับปรุง) เรื่อง วรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์และวรรคเรื่องอื่นในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การพิจารณาเพิ่มวรรค “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น”

รายการ	วรรคข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น
1. เงื่อนไข	ต้องเป็นข้อมูลและเหตุการณ์ที่สหกรณ์ ได้แสดงหรือเปิดเผยไว้แล้วอย่างเหมาะสมในงบการเงิน
2. สถานการณ์ที่พิจารณา	ตัวอย่างเหตุการณ์/สถานการณ์
2.1 อาจจำเป็นต้องเพิ่ม	เรื่องที่ต้องเพิ่ม เช่น ▶ ความไม่แน่นอนของคดีความ การดำเนินการทางกฎหมาย ▶ งบการเงินจัดทำตามหลักเกณฑ์อื่น ซึ่งมีใช้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง
2.2 อาจเพิ่ม	เรื่องที่ต้องเพิ่ม เช่น ▶ ตัวเลขเปรียบเทียบปีก่อนที่แสดงขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ได้มีการปรับปรุงให้ถูกต้องแล้วในปัจจุบัน (เนื่องจากระบบบัญชีสหกรณ์ไม่ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงตัวเลขเปรียบเทียบปีก่อน)
2.3 ต้องเพิ่ม	เรื่องที่ต้องเพิ่ม เช่น ▶ สหกรณ์ปฏิบัติผิดกฎหมาย พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. การเพิ่ม	▶ อ้างถึงหมายเหตุที่เกี่ยวข้อง อธิบายประเด็นที่ต้องการเน้นโดยสรุป ▶ ระบุนัยว่า “ทั้งนี้ ความเห็นของข้าพเจ้าต่อการเงินมิได้มีเงื่อนไขในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอให้สังเกตข้างต้น” หรือ “ทั้งนี้ การแสดงความเห็นของข้าพเจ้าว่า งบการเงินไม่ถูกต้องไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ข้าพเจ้าขอให้สังเกตข้างต้น” (กรณีแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง)

นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีอาจเพิ่มวรรค “เรื่องอื่น” ถ้าผู้สอบบัญชีต้องการขยายความหรือให้รายละเอียดกับผู้ใช้งบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบหรือมีความเข้าใจยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีหรือรายงานของผู้สอบบัญชี โดยการเพิ่มวรรค “เรื่องอื่น” ต่อจากวรรค “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” ซึ่งการเพิ่มวรรค “เรื่องอื่น” ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 706 (ปรับปรุง) เรื่อง วรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์และวรรคเรื่องอื่นในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การพิจารณาเพิ่มวรรค “เรื่องอื่น”

รายการ	วรรคเรื่องอื่น
1. เงื่อนไข	เป็นเรื่องที่นอกเหนือจากที่ได้แสดงหรือเปิดเผยไว้แล้วในงบการเงิน แต่ผู้สอบบัญชีต้องการให้ข้อมูลเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบ/ความรับผิดชอบ/รายงานของผู้สอบบัญชี
2. สถานการณ์ที่พิจารณา	ตัวอย่างเหตุการณ์/สถานการณ์
2.1 อาจจำเป็นต้องเพิ่ม	เรื่องที่ต้องเพิ่ม เช่น ▶ สาเหตุที่ไม่สามารถถอนตัว กรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำกัดขอบเขตการตรวจสอบ
2.2 อาจเพิ่ม	เรื่องที่จะเพิ่ม เช่น ▶ งบการเงินงวดก่อนตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีคนก่อน (งบการเงินงวดปัจจุบันมีตัวเลขเปรียบเทียบของงวดก่อนแสดงอยู่ด้วย) ▶ การเปลี่ยนรอบปีบัญชีสหกรณ์ในระหว่างปี
2.3 ควร/ต้องเพิ่ม	เรื่องที่จะเพิ่ม เช่น ▶ ตัวเลขเปรียบเทียบไม่ได้ผ่านการตรวจสอบ

๒ รูปแบบรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ใช้ในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบบัญชีระหว่างปี และประจำปี

รายงานผลการตรวจสอบบัญชี สหกรณ์..... จำกัด จังหวัด..... สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....
เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์ ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์..... จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่..... นั้น *ข้าพเจ้า.....ดังต่อไปนี้
1. ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ 1.1 การควบคุมภายใน 1) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ประกาศ คำสั่ง คำแนะนำ แนวปฏิบัติของนายทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) การแบ่งแยกหน้าที่ของสหกรณ์ (กรณีไม่เหมาะสม) 3) ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ 4) การจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน (กรณีไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553) 1.2 การปฏิบัติที่ขัดแย้งทางผลประโยชน์ บุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 2. ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น 2.1 ความเสี่ยงด้านเครดิต 2.2 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง 2.3 ความเสี่ยงด้านเงินลงทุนของสหกรณ์ 3. เรื่องอื่น ๆ (ลงชื่อ) (.....) ผู้สอบบัญชี
ที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชี โทร. วันที่.....

หมายเหตุ * 1. กรณีรายงานผลการตรวจสอบบัญชีระหว่างปี ให้ระบุว่า

“ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบระหว่างปี ครั้งที่.....เมื่อวันที่.....ถึงวันที่.....รวม.....วัน

จึงขอเสนอรายงานผลการตรวจสอบบัญชีระหว่างปีในเรื่องที่สำคัญ”

2. กรณีรายงานผลการตรวจสอบบัญชีประจำปี ให้ระบุว่า

“ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่าง.....ลงวันที่.....

ข้าพเจ้าขอรายงานผลการตรวจสอบบัญชีในเรื่องที่สำคัญ”

❖ คำอธิบายประกอบการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบบัญชี

ให้ผู้สอบบัญชีรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นที่มีสาระสำคัญ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) โดยมีองค์ประกอบที่ต้องรายงานดังนี้

1. ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ

ให้ผู้สอบบัญชีรายงานข้อสังเกตจากการตรวจสอบโดยสรุป ให้ระบุสาเหตุ/จุดอ่อนของการควบคุมภายในที่มีสาระสำคัญ ส่งผลให้สหกรณ์ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และเกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างไร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อให้สหกรณ์พิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยให้รายงานแยกตามหัวข้อดังนี้

1.1 การควบคุมภายใน

ให้ผู้สอบบัญชีรายงานข้อสังเกตเกี่ยวกับจุดอ่อนของการควบคุมภายใน ข้อสังเกตหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในปีก่อนและได้แก้ไขแล้วหรือยังไม่ได้แก้ไขในปีปัจจุบัน รวมทั้งข้อสังเกตที่ตรวจพบในปีปัจจุบัน และการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้ระบุข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้สหกรณ์พิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ในประเด็นดังนี้

1) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ประกาศ คำสั่ง คำแนะนำ แนวปฏิบัติของนายทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์ หรือการปฏิบัติไม่เป็นไปตามประมวลรัษฎากร เป็นต้น

2) การแบ่งแยกหน้าที่ของสหกรณ์ (กรณีไม่เหมาะสม) เช่น

- สหกรณ์ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่บุคลากร/เจ้าหน้าที่ด้านการเงินการบัญชีอย่างเหมาะสม หรือไม่มีการจัดให้มีหลักประกันการทำงาน เป็นต้น

3) ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์

4) การจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน (กรณีไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553)

1.2 การปฏิบัติที่ขัดแย้งทางผลประโยชน์ บุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ให้รายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายทางการเงินของสหกรณ์ หรือมีความสัมพันธ์ที่มีลักษณะไม่เป็นไปตามปกติของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์หรือเอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์และผู้ใช้งบการเงินได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2. ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

ให้ผู้สอบบัญชีพิจารณาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ โดยพิจารณาจากข้อมูลในรายงานทางการเงิน และหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบบัญชี รวมทั้งข้อมูล ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี ต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาในการรายงานความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

2.1 ความเสี่ยงด้านเครดิต เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อที่เป็นธุรกรรมหลักของสหกรณ์ และความเสี่ยงในการก่อหนี้ของสหกรณ์ โดยให้รายงานความเสี่ยงหรือสถานการณ์ที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การให้สินเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เช่น การให้สินเชื่อกับคณะกรรมการฯ เป็นเงินจำนวนมากหรือเกินกว่าอัตราที่ระเบียบกำหนด เพื่อให้สหกรณ์พิจารณา จำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อในลักษณะเอื้อประโยชน์แก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เป็นต้น

2) การให้สินเชื่อสหกรณ์อื่น เป็นเงินจำนวนมากหรือเกินกว่าอัตราที่ระเบียบกำหนด โดยไม่มีหลักประกัน หรือหลักประกันไม่คุ้มหนี้ เพื่อส่งสัญญาณเตือนภัยให้สหกรณ์กระจายความเสี่ยงจากการกระจุกตัวของลูกหนี้รายใหญ่ มากเกินไป

3) ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ของสหกรณ์ที่มีความเสี่ยงซึ่งอาจไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ในอนาคต เช่น

- การให้สินเชื่อลูกหนี้ที่สูงอายุ เช่น ลูกหนี้มีอายุมากกว่า 70 ปี
- การให้สินเชื่อที่มีจำนวนงวดในการชำระหนี้เป็นจำนวนมาก/มีระยะเวลายาวนาน เช่น

ชำระหนี้เกิน 360 งวด เป็นต้น

- มีการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้มากกว่า 3 ครั้งในรอบปีบัญชี

ฯลฯ

4) การก่อหนี้ของสหกรณ์ที่เกินกว่าอัตราที่ระเบียบกำหนด โดยพิจารณาจากอัตราส่วน วัดความสามารถในการก่อหนี้ เพื่อส่งสัญญาณเตือนภัยเกี่ยวกับการกู้ยืมนั้น และลดปัญหาการขยายตัวของสินทรัพย์ ผ่านการกู้ยืมจนเกินกว่าความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$\text{อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนเรือนหุ้น} + \text{ทุนสำรอง}}$
--

5) สถานการณ์ที่สหกรณ์กู้ยืมเงินระยะสั้นจากภายนอก เพื่อมาจ่ายเงินกู้ระยะยาวให้สมาชิก/สหกรณ์อื่น

ฯลฯ

2.2 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

เป็นสถานการณ์ที่สหกรณ์อาจไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันได้ตามกำหนด หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้อย่างเพียงพอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ ทั้งนี้ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้พิจารณาจากสินทรัพย์ที่สหกรณ์สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย และให้รายงานความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในกรณีที่เกิดขึ้นกว่าอัตราที่ระเบียบกำหนด โดยคำนวณ ดังนี้

$\text{อัตราส่วนสภาพคล่อง} = \frac{\text{เงินสด+เงินฝากธนาคาร}}{\text{เงินรับฝาก+เงินกู้ยืม+ทุนเรือนหุ้น}}$

2.3 ความเสี่ยงด้านเงินลงทุนของสหกรณ์

เป็นความเสี่ยงในกรณีสหกรณ์มีการลงทุนต่าง ๆ โดยให้พิจารณากรณีมีการลงทุนไม่เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์ ลงทุนในหลักทรัพย์เกินกว่าอัตราที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด หรือการนำเงินไปฝากสหกรณ์อื่นที่มีปัญหาด้านสภาพคล่อง/หยุดดำเนินธุรกิจ/ฝากเงินในสหกรณ์อื่นที่อาจเลิกหรือต้องเลิกตามกฎหมาย/มีส่วนขาดแห่งทุน เป็นต้น

3. เรื่องอื่น ๆ

ให้รายงานผลการตรวจสอบในเรื่องอื่นที่นอกเหนือจากข้อ 1 - 2 ที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่า มีสาระสำคัญและควรรายงานไว้ เช่น

- การให้คำแนะนำ/สอนแนะ โดยให้ระบุเรื่องที่ให้คำแนะนำ/สอนแนะโดยสรุป
- สหกรณ์หรือสมาชิกประสบภัยพิบัติใด ๆ ในระหว่างปีซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสหกรณ์ ได้แก่ ภัยแล้ง วาตภัย น้ำท่วม ฯลฯ โดยให้ระบุถึงภัยพิบัติ และผลกระทบที่มีต่อสหกรณ์
- โครงการต่าง ๆ ตามนโยบายรัฐบาลที่สหกรณ์เข้าร่วมโครงการ โดยให้ระบุถึงชื่อโครงการความช่วยเหลือที่ได้รับผลดี/ผลกระทบต่อสหกรณ์และสมาชิก
- กรณีสหกรณ์ตกค้างการสอบบัญชีในปีก่อน ๆ และตรวจบัญชีได้ในปัจจุบัน ให้รายงานผลการตรวจสอบสาเหตุและระยะเวลาที่ตกค้างการสอบบัญชี
- กรณีสหกรณ์เปลี่ยนปีทางบัญชี ให้รายงานวันที่เปลี่ยนปีทางบัญชี ระยะเวลาดำเนินงานในปีบัญชีแรก
- กรณีสหกรณ์หยุดดำเนินธุรกิจ ให้รายงานระยะเวลาที่หยุดดำเนินธุรกิจ พร้อมข้อเสนอแนะหากเข้าข่ายถูกพิจารณาสั่งเลิกตามกฎหมาย

ฯลฯ